

Koersmanipulatie door de overheid, gefinancierd door u...

Er is, met ingang van 1 maart 2021, een pakket maatregelen in werking getreden dat bedoeld zou zijn om de wisselkoersen van de SRD te stabiliseren en de deviezenvoorraad te vergroten. Het pakket is in samenspraak tussen het Ministerie van Financiën, de Centrale Bank van Suriname en de Deviezencommissie tot stand gekomen.

In het kort komt het pakket hierop neer: - verplichte repatriëring van 100 procent van de exportopbrengsten door Surinaamse exporteurs; - verplichte omwisseling in SRD van 30 procent van die gerepatrieerde exportopbrengsten, en - verplichte betaling van alle importen naar Suriname via een Surinaamse deviezenbank.

De verplichte omwisseling in SRD dient plaats te vinden tegen de zogenaamde douanekoers van SRD 14,29 per USD. Wisselen van SRD in USD, voor de betaling van importen, zal daarentegen plaatsvinden tegen een koers die zich, volgens de samenstellers van het pakket tenminste, zal dienen te begeven tussen de eerdergenoemde SRD 14,29 per USD en SRD 16,30 per USD.

De lezer die minder bekend is met de materie van wisselkoersen en valutareserves, kan wellicht met vragen blijven zitten. DA'91 verduidelijkt aan de hand van een kort en eenvoudig cijfermatig voorbeeld:

Stel: zonder enige inmenging - dus op de vrije valutamarkt - zou de wisselkoers als volgt zijn: 1 USD = 20 SRD. Dat betekent, kort gezegd, dat de Surinamer die iets uit het buitenland in Amerikaanse dollars wil aanschaffen, daarvoor per Amerikaanse dollar dus twintig Surinaamse dollars zou moeten betalen. Met inmenging (een deviezenrestrictie) wordt de wisselkoers kunstmatig veranderd, in dit geval ten gunste van de Surinaamse dollar. Nu is - in ons voorbeeld - de koers plotseling 1 USD = 15 SRD (het voor dit rekenvoorbeeld omlaag afgeronde gemiddelde van de eerder genoemde koersbandbreedte van 14,29 tot 16,30 uit het maatregelenpakket).

De Surinamer die na deze koersmanipulatie hetzelfde goed wil importeren vanuit een USD-marktgebied, zou daarvoor nu slechts 15 SRD hoeven te betalen. Het spiegelbeeld, de vraag vanuit het buitenland naar SRD, laat ik hier gemakshalve buiten beschouwing, omdat die vraag feitelijk nauwelijks voorkomt. Terzijde: het aanbieden van SRD in bijvoorbeeld Nederland aan mensen die voornemens zijn Suriname te bezoeken, zou theoretisch de vraag naar SRD kunnen vergroten en zo de koers van de SRD kunnen ondersteunen, ware het niet dat door de gestaag dalende koers van de SRD iedereen wacht tot het laatst mogelijke moment om te wisselen om zo de best mogelijke koers voor zijn harde valuta te krijgen. En dus wisselt in Suriname.

Terug naar ons voorbeeld met betrekking tot deviezenrestricties. Het verschil - tussen de vrije en de gemanipuleerde wisselkoers - geeft kortstondig een grotere koopkracht voor de Surinamer die goederen of diensten wil betrekken vanuit markten met andere munten. Het probleem is evenwel, dat die koers niet houdbaar is, omdat de financiering van die stijging in koopkracht ergens vandaan dient te komen. Immers: de Surinaamse bevolking verkrijgt een grotere koopkracht op de internationale (valuta)markt, zonder dat de economie in omvang is toegenomen. De Surinamer in ons voorbeeld is niet meer gaan verdienen in SRD; zijn inkomen of omzet is niet door deviezenrestrictie ook werkelijk gestegen!.

Op landelijk niveau geformuleerd: de koersstijging van de SRD en de daaruit voortvloeiende extra vraag naar buitenlandse producten baseerde niet op, en werden niet gedragen door, een stijging van binnenlandse economische activiteit waardoor het nationaal inkomen werd vergroot. De toegenomen vraag naar buitenlandse producten baseerde louter en alleen op een kunstmatig laag gehouden wisselkoers, waardoor er uiteindelijk meer vraag naar buitenlandse valuta voor aankopen aldaar is dan er buitenlandse valuta het land binnenkomen door economische activiteit. *Als de koers lang op deze manier uit de pas loopt met de werkelijke economische situatie is het gevolg een tekort aan die buitenlandse valuta op de binnenlandse markt: er is meer vraag dan aanbod en dus is er krapte. Dan ontstaat op de parallelle markt een hogere USD-koers, waarvoor deze wél te krijgen is.*

Een situatie waarmee iedereen in Suriname al weer geruime tijd vertrouwd 1 / 3 Koersmanipulatie door de overheid, gefinancierd door u... is. Deze en de vorige regering zagen dit met lede ogen aan en meenden - en menen nog steeds - dat door criminaliseren van de wisselkantoren en winkeliers die deze hogere koers boden de door hen voorgeschreven koers kon worden afgedwongen. Zoiets heet symptoombestrijding, het verandert echter niets aan de kwaal waaraan de Surinaamse economie lijdt.

Is het niet veeleer zaak om zo snel mogelijk de economie en dan met name de bureaucratie en de deviezencontrole zodanig te hervormen, dat exporterende bedrijven die harde valuta kunnen brengen dit laatste ook kunnen en vooral willen gaan doen? Nu zagen we in Suriname dat voorheen die kunstmatige stijging in koopkracht werd bekostigd middels steeds verder oplopende staatsleningen, die mogelijk zelfs een ongrondwettelijke totaalomvang hebben gekregen. De verkregen gelden konden mede worden gebruikt om middels interventies de koers van de SRD te stabiliseren (zie ook hieronder).

Deze vicieuze cirkel schaadt de Surinaamse burger thans nog: de economie is verlamd, mede door de rente op die leningen. De huidige regering zit echter klem: de rente op lopende leningen kan niet langer worden opgebracht, zodat nieuwe leningen aangaan niet langer tegen verantwoorde condities mogelijk is. Die weg is dus (voorlopig) afgesloten. Verstrekking van geld aan landen in nood (de zg. 'lenders of last resort'), zoals het IMF, stellen harde eisen, waaraan voldaan moet worden alvorens zij tot financiering overgaan. Aan die eisen kan of wil Suriname (nog) niet voldoen. Dus is die weg (nog) niet open. Bij gebrek aan monetaire beleidsinstrumenten waarmee zij in deze markt op legitieme wijze kan interveniëren om de koers van de SRD te stabiliseren - *geen vreemde valutareserves om in het systeem te pompen om de koers van die valuta te drukken*, maar ook geen mogelijkheid om de in omloop zijnde hoeveelheid SRD te verkleinen, omdat dat de al dan niet verkapte monetaire financiering doorkruist (en de economie verder doet krimpen) - ziet de regering geen andere uitweg uit deze netelige positie dan de voorgestelde maatregelen.

Om valuta interventies in de toekomst toch te kunnen blijven doorvoeren, grijpt de regering nu naar de valuta van hardwerkende Surinamers en doet alsof het (tenminste ten dele) **haar geld is** om over te beschikken. *Eigenlijk wordt van Surinaamse ondernemers met de omwisselplicht nu dat gevraagd wat voor de banken al langere tijd gold: quasi een verplichte kasreserve storten bij de Centrale Bank.*

Suriname is in één klap een stuk richting 'centraal geleide volkshuishouding' opgeschoven met de introductie van de drie genoemde maatregelen. De regering begrijpt dat door simpele tussenschakeling

van een buitenlands in- en uitvoerkantoor een flink deel van de omzet in harde valuta volkomen legaal in dat buitenland kan neerslaan. Om dit voor te zijn, gaat voortaan de Surinaamse douane bepalen wat de correcte exportprijs voor Surinaamse exportgoederen dient of had dienen te zijn. Dat betekent dat douanemensen, die nog nooit een onderneming hebben gerund en nog nooit ondernemersrisico hebben gelopen, nu de Surinaamse ondernemer gaan vertellen wat de juiste prijs voor zijn exportgoederen moet zijn. Verkoop je voor minder, dan maak je je schuldig aan onderfactureren! Die 30% verplicht wisselen, gebeurt dat vervolgens op basis van die fictieve exportprijs of van de werkelijk ontvangen prijs? Stel de fictieve, door de douane vastgestelde, 'markt'prijs is 75 ct/kilo voor fruit en in werkelijkheid ben je blij dat je 25 ct/kilo hebt ontvangen (want je fruit is rijp, moet worden geoogst en kan maar beperkt worden bewaard voor het gaat rotten, dus aanvaard je een laag bod). Dan is 30 % van 75 ct gelijk aan 22,5 ct, oftewel je moet 22,5 van de 25 ct die je werkelijk per kilo ontvangt verplicht in SRD omwisselen (is dus feitelijk 90 %!) en houd je maar 2,5 ct aan valuta over. Om het allemaal nog wat erger te maken, gebeurt dat omwisselen niet tegen de werkelijke koers, maar tegen de veel ongunstigere douanekoers van 14,29 SRD per USD. Wil je dan je gedwongen verkregen SRD later weer tegen valuta wisselen, dan mag je daarvoor de koers van 16,30 SRD per USD betalen, zodat je zomaar ruim 14 % ($16,30 / 14,29 = 1,1406$) hebt ingeleverd op je eigen geld.

Waar blijft dat geld? En nu al die overheidsdiensten toch zo goed met elkaar samen gaan werken, ligt, voor degene die door de douane van onderfactureren wordt beschuldigd, het gevaar ook nog eens op de loer dat de 'correcte' omzet, zoals door de douane vastgesteld, wordt doorgegeven aan de inspecteur van 2 / 3 Koersmanipulatie door de overheid, gefinancierd door u... de omzetbelasting en tevens aan die van de inkomstenbelasting. Heffing van beide belastingen op basis van de door de douane gecorrigeerde verkoopprijzen en hoeveelheden in plaats van de werkelijke kan tot (veel) te hoge belastingaanslagen bij ondernemers leiden. Bij dit alles vooronderstellen we dan gemakshalve dat de bureaucratie het tempo van de ondernemers kan bijhouden. Anders ontstaat daar bij de afhandeling van benodigde toestemmingen een vertraging die, op zichzelf beschouwd, reeds fnuikend kan zijn voor ondernemend Suriname. En dit alles wordt georchestreerd door de aan geen enkele democratische controle onderworpen Deviezencommissie en Centrale Bank. En de Minister van Financiën zal maar wat blij zijn met de - kortstondig - hogere belastingopbrengsten verkregen door 'correctie' van 'onderfacturering'.

Ondernemen in ons land - toch al een sport voor mensen met een lange adem door de vele obstakels die voor hen worden opgeworpen - is door deze maatregelen nog weer een stuk minder interessant geworden. Dat is jammer, omdat particulier initiatief de motor is die de economie draaiend moet houden. Parastatalen zijn - de uitzondering die de regel bevestigt daargelaten - te log en inefficiënt om een bijdrage aan de economie te leveren en worden vaak veeleer als prestigeproject van deze of gene minister juist draaiende gehouden door toestoppen van gemeenschapsgeld.

De vraag is of deze regering in staat zal blijken om middels deze en eventuele vervolgmaatregelen zo behendig te jongleren met de koersen enerzijds en het economische klimaat anderzijds, dat alle borden in de lucht blijven tot de gedroomde extra olie inkomsten haar eindelijk ademruimte geven. In plaats van door te blijven gaan met veel kunst- en vliegwerk een SRD die steeds verder wegzakt te blijven ondersteunen, kan natuurlijk ook gewoon de volledige dollarisatie van de Surinaamse economie worden

overwogen. Wég wisselkoersproblemen. Wég mogelijkheden tot monetaire financiering. Rust op het prijzenfront. En een economie die volledig klaar is voor de komst van de met dollars werkende oliesector. Geen deviezencontrole meer. Geen verkwisting van (toekomstige) valutareserves meer om de nationale munt te steunen. Geld dat dan nuttiger gebruikt kan worden voor bijvoorbeeld ziekenhuizen, wegen en onderwijs. Regering en Surinamers denk daar maar eens rustig over na.

DA'91

Sunil Oemrawsingh
Partijraadsvoorzitter